

UURALI MERIDIAANIL

ELKNU Keskkomitee koos matkaföderatsiooniga ning rahvaspordiklubiga «Eston» korraldab aastail 1982—1985 matkade sarja «Isade võitlusračadel». Sari on pühendatud Eesti kommunistliku kütipolgu tegevusele Kodusõja päevil ja Nõukogude armee eesti rahvusväeosade kangelaslikule võitlustele Suures Isamaasõjas. Matkadega tähistatakse lahingute ja fašistliku Saksamaa üle saavutatud suure võidu 40. aastapäeva. Külastatakse kohti, mis olid seotud eestlastest võitlejate tegevusega nii Kodusõjas kui ka Suures Isamaasõjas. Samuti tutvutakse nõukogude noorsoo turismiekspeditsiooni «Münu kodumaa — NSV Liit» objektidega nõukogude rahva revolutsiooni-, võitlus- ja töökuulsusega seotud paikades.

Igal aastal korraldatakse matkaturiaad. Mullu oli see nimeusega «Uurali meridiaan» juulikuul algul ja pühendati NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale. Turiaadi asukohaks valiti Miassi piirkond Tšeljabinski oblastis. Siia kogunes Eestist kaheksa gruppi rohkem kui 80 osavõtjaga. Nende seas kaks gruppi meie rajoonist: V kategooria matka sooritav Vilde kolhoosi ja IV kategooria matka sooritav Rakvere Piimakombinaadi oma.

Kolme päeva jooksul tutvuti suure tööstuskeskuse Miassi vaatamisväärsustega ja ühe kaunima Uurali järvega — Turgojakiga, mille karge kuni 10 m sügavune vesi olevat läbipaistvuselt teisel kohal maailmas. Vahest seepärast nimetatakse seda 26,5 km² suurust veekogu Uurali pärlik. Imeni looduskaitsesala on aga ainuke maailmas, kus leidub enam kui paarsada tähtsat mineraali, millest 20 võib kohata ainult selles paigas. Miassi linn on asutatud 1703. aastal. Linnas on palju tehaseid, neist tuntuimad auto-, elektriseadmete ja viilitehas.

Pidulikumaks sündmuseks turiaadiperele oli miiting nõukogude võimu eest langenud võitlejatele püstitatud memoriaalansambli juures, kus

kahe sõja veteran, kohatik looduseuurija ja raamatu «Kullaoru linn» autor V. V. Morozov andis põgusa ülevaate linna ajaloo ja Eesti kommunistliku kütipolgu võitlustest revolutsioonipäevil Miassi lähistel. Miassi lääneserval on mälestusmärk neljale eestlasele luurajale, kes hukkusid võitluses valgekaartlastega.

Vilde kolhoosi grupi matka I etapp lõppes Tšebarkulis ja edasi viis tee mööda Uurali meridiaani põhja poole.

Kõrgema raskuskategooria

riigi ja 18 oblasti territooriumil.

Teed Uuralites erinevad tunduvalt mägiteedest Karpaatides, Krimmis või Kaukaasias. Serpentiine on harva, sest mäed pole nii järsud. Meie marsruudil oli kõrgeim tipp vaid 1519 m. Suuremalt jaolt on siin savised, sügavate roobastega pinnateed, kus auk augus kinni, mäekurudel aga kiviklibu ja kohati suured kivid, mis tuleb lihtsalt eest ära veeretada. Peamised transpordivahendid olid võimsad metsaveomasinad ja gaa-

● Miassis on mälestusmärk neljale eestlasele luurajale, kes hukkusid võitluses valgekaartlastega.

automatka trassidel on asfalteeritud teelõike harva. Sõita tuleb mööda poriseid, auklikke, kiviseid, mägiseid ja soiseid teid. Vahtevahel peab aga otsima läbipääsu võimalusi asulate vahel oblastite piiril, kus teed tavaliselt pole sõidetavad. Tuleb läbida jõgesid ja ehitada sildu. Eksib see, kes peab automatkajat ainult kilomeetriteneelajaks või poris ja kividel ukerdajaks. Nähtud vaeva kaaluvad üles saadud muljed, võimalus tutvuda vennasrahvaste elu, kultuuri ja ajalooaga.

Meie grupp — üheksa inimest kolmel autol — läbis 29 päevaga ligi 800 km mitmesuguseid teid kahe liiduvabariigi, küue autonoomse vaba-

sitoruveokid. Sõiduautosid — needki GAZ-21 ja «Niva» — kohtasime vaid kolmel korral.

Meie marsruut Sverdlovskist kulges algul sadakond kilomeetrit mööda Tšussovaja jõe ja siis otse põhja kuni Krasnoturinski. Kord olime metsatööliste asulas, kord metallurgide juures. Aeg-ajalt sõitsime aga läbi vanade mahajäetud kulla- ja plaatina-kaevandustest.

Teekonnal ületasime kuuel korral Euroopa ja Aasia piiri. Meie raskuslõigul oli kateta teid 986 km, mille läbimine nõuab head tahet, ettevalmistust ja sõidumeisterlikkust. Alati ei laabunud kõik ladusalt, tuli ka autosid välitingimustes remontida, kuid tänu heale ilmale suutsime läbida marsruudi graafiku kohaselt.

Raske retke lõpetasime 30. juulil täies koosseisus. Tegime palju fotosid ja slaidid ning kaks värvifilmi, mida oleme ka juba näidanud.

Vabariikliku matkaföderatsiooni ülesandel tegime läbi eduka ekspeditsiooni Volgamaile ja rajasime kaks uut kõrgema raskuskategooria järgi klassifitseeritud lõiku auto-motomatkaajale.

Vambola LAMMAS,
grupijuht, meistrikandidaat

● Nii ületasime koolet Tšussovaja jõel.